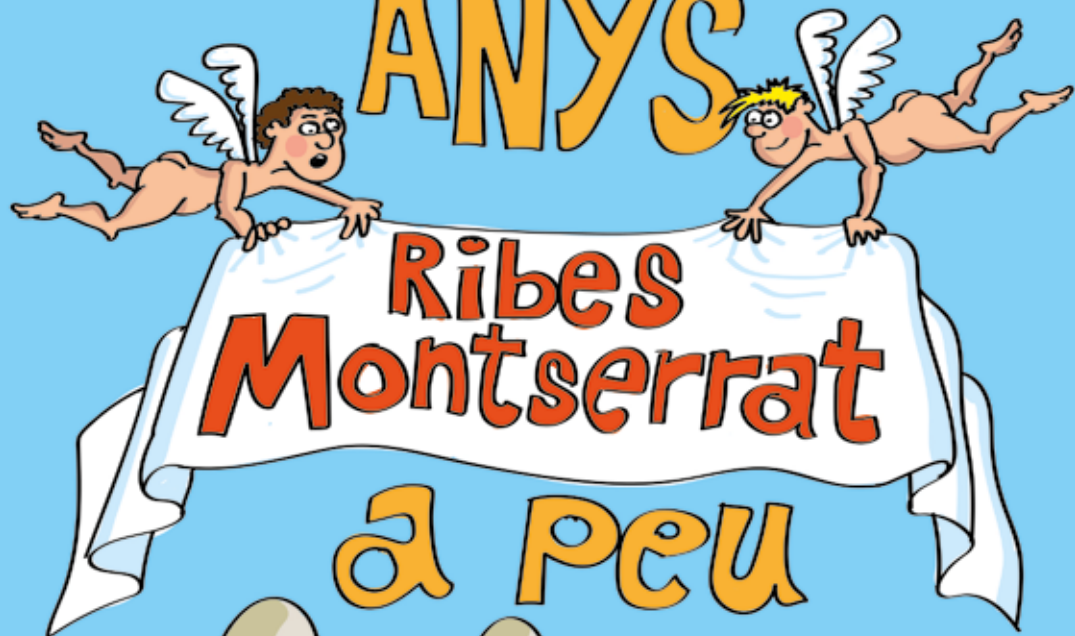

ANYS

Ribes
Montserrat

a peu

Introducció

L'Anada a Montserrat a peu des de Ribes els dies 25, 26 i 27 d'abril -segurament una de les que ha tingut més continuïtat de tot Catalunya- va celebrar l'any 2021 els seus 75 anys de tradició, només trencada per la pandèmia just l'any anterior, el 2020. Si el 2019 havia tingut 35 participants, el 2021, any de l'aniversari, es va portar a terme de manera testimonial amb 12 pelegrins a finals d'octubre. També van tenir lloc dos actes commemoratius: una petita celebració el 21 d'abril a l'Església Vella i una missa el 27 d'abril a l'Església Parroquial. L'any 2022 l'anada es va reprendre amb 36 participants i enguany n'ha tingut 44.

Aquesta monografia vol evocar l'experiència festiva i comunitària dels ribetans que des de 1947 pugen a peu cada primavera cap a Montserrat. També vol compartir material gràfic i oferir el testimoniatge de les generacions que hi han participat, motiu pel qual s'han organitzat converses que també podreu consultar en vídeo. La publicació d'aquest treball serà, així mateix, el punt final d'una commemoració que la pandèmia ha allargat ben bé tres anys.

Uns antecedents femenins

Al final del camí hi ha una dona. Amb una mà protegeix el fill i amb l'altra aguanta el món. El final del camí és el principi, perquè el camí s'ha fet per arribar-hi. Al principi hi hagué, també, les dones. Quan l'abril de 2021 ens vam reunir a l'Església Vella per celebrar els 75 anys, la Neus Milà va assenyalar que els homes presumien d'haver anat a Montserrat desenes i desenes d'anys seguides, xifra que les dones no podien assolir mai perquè deixaven d'anar-hi per assumir les feines domèstiques i la criança de la canalla mentre els seus homes trespaven pels Pelagons. Ens convidava a canviar la mirada. Al mateix acte, l'Anna Mestre va revelar que al segle XIX hi havia romeries a Montserrat des de Ribes i que eren una activitat principalment femenina.

Dones que anaven a Montserrat a peu al segle XIX

En els dietaris d'en Josep Bertran Miret (1848-1902) consten diferents anotacions sobre les anades a Montserrat. De ben segur no són les primeres que es feien, però sí les primeres documentades. A la veïna Vilanova i la Geltrú el 1652 ja hi envien pelegrins per demanar protecció a la Verge davant la pesta que assolava el país. Als dietaris no diu si anaven a peu o en carro, però sí que es puntualitza, en algun cas, que hi anaven "en romeria". No coincideixen amb les dates actuals.

19.10.1885 (lunes)

A las 4 de la madrugada de hoy han salido hacia Montserrat una partida de más de treinta personas de este pueblo.

20.10.1885 (martes)

Van regresando algunas familias de Montserrat que salieron de ésta el domingo.

22.10.1885 (jueves)

Esta noche han regresado de una expedición a Montserrat, treinta y tantas personas de este pueblo.

19.10.1886 (martes)

Por la mañana han salido para Montserrat los hermanos Manuel y Lola, y algunas familias del pueblo.

22.10.1886 (viernes)

Regresan los hermanos Manuel y Lola, con la familia de casa Sidret de Montserrat.

11.05.1895 (sábado)

Sale de este pueblo y Villanueva una romería a Montserrat. A las 5 de la mañana se han dirigido a Sitges los peregrinos de este pueblo, en número de 30, presididos por el vicario Rdo. D. José Mateu.

13.05.1895 (lunes)

A las 8 de la noche han llegado los peregrinos de su romería a Montserrat, satisfechos y en número de 28 mujeres y 2 hombres.

Monestir de Montserrat. Any 1890
(Autor: Frederic Bordas. Memòria Digital de Catalunya / Wikimedia Commons)

Aquestes quatre ratlles són per fer visibles totes les dones que han participat en algun moment de la seva vida en aquest esdeveniment, en el format actual o qualsevol altre format que s'organitza des de Ribes. Per a més d'una ha estat un major esforç personal, professional i familiar en comparació a qualsevol home. Amb el tarannà afegit de no voler-se posar cap medalla per haver-ho intentat o acomplert.

Els temps han canviat respecte a última cita del diari d'en Josep Bertran Miret de l'any 1895 en què eren 28 dones i 2 homes. Avui en dia, les dones són minoria i ha estat per motius de maternitat, familiars i sobretot i com a diferència respecte a finals del segle XIX, per motius professionals que han fet que la seva participació sigui molt més irregular que la dels homes. Va per totes les que hi són i ja no hi són.

Ana Mestre Bertran

L'inici de l'Anada a Montserrat a Peu

Als anys 40 els monjos de Montserrat van retirar totes les robes i ornaments antiquats del segle XIX que engavanyaven la talla romànica de Santa Maria i només en deixaven veure la cara. La van mostrar com la veiem ara: amb tota la seva simplicitat i feblesa, com era el país en aquell moment, devastat per la guerra, en un moment de precarietat i repressió. La Comissió Abat Oliba va organitzar la festa d'entronització preservant-la de l'omnipresència del règim. Va ser el primer acte de postguerra parcialment lliure de la petja del dictador i una aposta per la convivència i pel futur. Els ribetans hi van ser. Aquell va ser l'origen de l'Anada a Montserrat a peu des de Ribes.

Els inicis i orígens de tot. Anada de Ribes a Montserrat

Romeria a Montserrat. Octubre 1946

Del 6 a l'11 d'octubre de 1946, unes 60 persones van realitzar una romeria a Montserrat. Cinc membres de FAE (Fe, Art, Esplai) hi van participar i dos, Jaume Gómez i Puig i Ramón Falcó de Vilanova i la Geltrú, van decidir anar-hi a peu. Van sortir de Ribes a les tres de la matinada, a tres quarts de sis ja eren a Vilafranca del Penedès i després d'assistir a missa van continuar cap a Sant Sadurní d'Anoia, on van arribar a les 10 del matí. Cap a les tres de la tarda i aconsellats per gent de Sant Sadurní - canviant els plans previstos- van fer camí cap a Monistrol d'Anoia seguint cap al Portell. Passat el Portell van deixar la carretera i de masia en masia van arribar a Masquefa. Allà van berenar i van preguntar quin era el camí més ràpid per arribar a Collbató perquè pensaven que els quedaven pocs quilòmetres, però els van dir que encara els quedaven unes quatre hores. No estaven gaire convençuts perquè els de Sant Sadurní els havien dit que d'allà a Collbató hi havia quatre quilòmetres. Quan ja començava a fosquejar van arribar a una

masia, on els van aconsellar que no seguissin el camí perquè encara faltava molt. A quarts de vuit van decidir continuar, van seguir per corriols entre les muntanyes i es van perdre. Ja negra nit van arribar a una darrera masia propera a Collbató i van trobar la carretera. Finalment, van aconseguir el seu objectiu i van cercar un lloc per dormir. A quarts de nou del matí van començar la pujada a la muntanya pel camí de Sant Miquel i a les onze van arribar al santuari. A quarts d'una van anar al cremallera a esperar els ribetans i ribetanes que arribaven i que havien sortit de bon matí cap a Barcelona i d'allà van agafar un altre tren cap a Monistrol. Van ser uns dies de convivència i germanor en què van visitar les coves i van fer diferents excursions. El dia 11 a les quatre de la tarda van deixar Montserrat.

El 12 i 13 d'octubre, Joan Giralt i Sadurní Mestre, membres de FAE, com que no havien pogut anar a la romeria van decidir anar a Montserrat en bicicleta. Van sortir a dos quarts de vuit del matí i van arribar al monestir a la una. El dia 13 després de dinar quan estaven a punt de marxar, en Sadurní Mestre va tenir un problema amb la bicicleta i va haver de tornar a Ribes en tren. En Joan Giralt va arribar a Ribes a dos quarts de set del vespre.

Comissió Abat Oliba

La Comissió Abat Oliba fou constituïda a instàncies de l'abat Aureli Maria Escarré i Jané per promoure els actes d'entronització de la Mare de Déu de Montserrat el 1947.

Va dissenyar el projecte com un procés de llarga preparació i ambientació que havia d'arribar a tot Catalunya. La Comissió era presidida per Fèlix Escalas i Chamení, un home fidel al règim franquista; disposava com a secretari general de Fèlix Millet i Maristany i Maurici Serrahima i Bofill (secretari executiu); Joan Sagalés i Anglís i tingué a l'advocat Josep Benet i Morell com un dels seus entusiastes impulsors. Era formada per un centenar de persones entre ells, Alexandre Cirici i Pellicer, Manuel Ibáñez i Escofet, Jaume Picas i Guiu, Pere Puig i Quintana, i el grup de joves que formaven la Delegació Universitària de la Comissió Abat Oliba, la majoria membres del Grup Torras i Bages com Josep Maria Ainaud de Lasarte - secretari de la Delegació-, Jordi Bonet i Armengol, Jaume Carner, Joan Reventós, Anton Cañellas, etc.

La Comissió, sota la cobertura normal de popularitzar al màxim l'esdeveniment, aconseguí teixir una primera xarxa de país connectant, mitjançant per una part delegacions territorials: comarcals, locals i parroquials, i per altra de sectorials d'estamentals les parròquies, patronats catòlics, congregacions, moviments religiosos, centres culturals, ordes religiosos, etc., amb milers de catalans. La comissió es comunicava amb les diferents delegacions i centres i persones adherits per mitjà de circulars (la primera llista de destinataris les adreces eren 1.500, a

la vuitanta arribava a 35.000). S'organitzaren xerrades, activitats de propaganda (la majoria en català), repartint nombrosos fulletons i volants en català (atès que la censura no els va permetre editar un butlletí), i mobilitzant les poques entitats on encara es refugiava el sentiment catalanista. El projecte de celebració no fou unànime, alguns bisbes catalans franquistes com els Lleida (Juan Villar Sanz) i Tortosa (Manuel Moll i Salord) posaren nombrosos inconvenients, que malgrat tot, se solucionaren.

Romeria de l'any 1946. El Portell, mirant Montserrat
(Autor: Jaume Gomez)

Març de 1947

Es va constituir la Comissió Local Abat Oliva a Ribes. En una reunió comarcal es va decidir ofrenar una llàntia de plata dissenyada per l'artista E.C. Ricart i feta per l'orfebre Ramon Sunyer. Per pagar-la es va assignar a Ribes la quantitat de 2.000 pessetes, d'un total de 16.000. També es van començar a recollir signatures per demanar al Sant Pare que "concedís festa de precepte a Catalunya el dia de la Mare de Déu de Montserrat".

Llàntia del Garraf (Autor: J.Juliachs)

Festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat de 1947

Les festes de l'**entronització de la Mare de Déu de Montserrat** de 1947 consistiren en la solemne col·locació de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat en un tron nou. Les festes, celebrades l'abril de 1947, són considerades el primer moviment de retrobament col·lectiu i de reconciliació cívica després de la Guerra Civil Espanyola a Catalunya.

Festes d'entronització de la Mare de Déu de Montserrat. 1947
(Font: Abadia de Montserrat)

Els historiadors assenyalen que les festes de l'entronització són un punt d'inflexió de tot el que era consciència i reivindicació de la identitat catalana i tant en l'àmbit polític com pel que fa a la vivència religiosa. A partir d'aquell moment, per una banda, es passà d'una actitud de resistència a la de promoure activitats i iniciatives. Per altra, es parlà, per primer cop, de "reconciliació nacional", un concepte que anirà quallant progressivament a la societat i l'església catalana i a les forces polítiques d'oposició al franquisme i que es reforçarà amb el Concili Vaticà II. En les dècades següents es concretarà en les iniciatives unitàries com la Caputxinada, la Taula Rodona, el Consell de Forces Polítiques de Catalunya i l'Assemblea de Catalunya.

Abril 1947

La Comissió Local Abat Oliba va fer un cens de les Montserratats que hi havia a Ribes, 40. Es van repartir una gran quantitat d'estampes i es va fer la recollida de signatures. Finalment, van entregar a la Comissió Comarcal 1.864,30 pessetes i 1 quilo i 250 grams de plata. L'organització del viatge a Montserrat el dia 27 va ser encarregada a la secció d'excursionisme de FAE.

26 d'abril

Un grup de FAE i amics i simpatitzants van pujar al cim del Montgròs per encendre la foguera anunciadora de l'inici de vetlles comarcals, com la que es va encendre al cim de Sant Jeroni a Montserrat.

La llàntia del Garraf a la sortida de Vilanova, abans de passar per Ribes.
(Font: Arxiu Agrupació Excursionista Talaia)

27 d'abril

Es van contractar 3 camions per portar 96 persones fins a Montserrat. El grup va sortir de Ribes a tres quarts de cinc de la matinada i van anar a Sitges a recollir un grup de persones. Van anar per les costes i van passar per Sant Boi, Martorell i fins a Collbató. Allà van deixar els camions i van pujar la muntanya pel camí de Sant Miquel. Centenars de persones feien el mateix camí. Van arribar al monestir i van anar a col·locar-se al lloc que tenien destinats com a cantors de la "Schola Cantorum Gaudete". A les 11 va començar el solemne "Pontifical" i les Scholes van interpretar la Misa Cum Jubil alternant-se amb l'Escolania. En acabar l'ofici el secretari de la Comissió Abat Oliba, Fèlix Millet i Maristany va llegir la Visita espiritual a la Moreneta. La comissió organitzadora de les festes "pujà al presbiteri i de genolls davant la verge li feu ofrena del tron en nom de tots els catalans." Després la verge va ser traslladada al tron de la basílica mentre van deixar anar 2.500 coloms. En un turó "les quatre barres del nostre escut palesaven davant tothom que la tradició de la nostra terra és cara al cel." El grup es va dividir en petites colles i a la tarda van anar a visitar la Moreneta. Alguns van començar a baixar cap a Collbató.

A quarts de cinc es va tocar una audició de sardanes i els sardanistes de la colla van ballar les primeres per després començar a baixar cap a Collbató. A quarts de vuit els camions van començar la tornada a Ribes.

Amàlia Huete Aybar

Gent de tota condició i de totes les generacions

Hem obert aquest treball parlant de les dones. Durant els primers anys de l'Anada no n'hi anaven, però ben aviat n'hi van anar. Algunes de les protagonistes d'aquell canvi encara ens donen testimoni. De mica en mica les dones van arribar a ser fins i tot la majoria, tot i que quan tenien canalla solien interrompre la participació i moltes ja no hi tornaven. Per a les dones d'aquella època era una forma de llibertat, sortir de casa sense l'emparedament dels pares. I tampoc comportava cap limitació física i unes per les altres s'animaven. Anaven amb faldilles i vambes Victoria (molts homes amb espadenyes de pagès). Però a poc a poc, els canvis de la societat també arriben i la vestimenta es renova per una de més còmoda per caminar: els pantalons i les xiruques.

Maria Artigas: *En Jaume Gomez va organitzar una sortida a Montserrat a peu per la nostra amiga Júlia Juhé de "Can Comprativa" i les seves germanes, per una promesa, i quan va tornar, va explicar-nos que havia anat molt bé, i ens vam dir "Si la Júlia ha anat a Montserrat a peu, nosaltres també podem anar-hi"*

Maria Guillaumes: *"Si els nois hi arriben, per què nosaltres no hi podem arribar, no?"*

Neus Garcia: *"Vam començar amb faldilles, perquè teniem de referent les més grans que hi anaven"*

Tere Pascual: *"Anàvem amb faldilles i les sabates no tenien res a veure amb les que portem ara. Portàvem molt de pes, perquè ho portàvem tot a sobre"*

100x100 dones. 1967, ctra. dels Casots
(Autor: J. Gómez)

A més d'aquest canvi, 75 anys donen per a molt i els participants s'han anat renovant mostrant també la diversificació social i demogràfica del poble. L'arribada d'immigrants d'arreu de l'Estat els anys 50 i 60 i d'arreu del món als 90 i 2000, també s'hi ha anat perfilant molt clarament, però la diversificació generacional ha estat la més notòria. L'Anada a Montserrat a peu ha canviat com el poble i com el país i ha volgut ser oberta a tothom. Sempre hi ha hagut infants i joves que s'hi ha iniciat seguint la tradició familiar, en què els pares t'hi empenyen de ben petit. Després de jove, amb la colla d'amics, pensant amb la gresca i xerinola, estar 3 dies fora de casa sense els

pares, fer noves amistats, etc. Però també sentint l'escalf i l'acompanyament dels més grans, procurant per tu i mimant-te. I de gran ho mires amb una altra perspectiva, amb més calma, amb una altra devoció, i d'estar content només d'arribar-hi.

Josep Garriga: *"De jove hi havia un component de gresca. De gran estàs content només d'arribar-hi"*

Mercè Cuadras: *"Era una oportunitat: estar 3 dies fora de casa, estar lluny dels pares, fer juerga..."*

Cèlia Juncosa: *"De jove era una aventura, anar amb els amics, passar-t'ho bé. També et senties diferent, perquè la gent més gran et mimava"*

Mercè Vivo: *"Ara (de gran), hi vas amb una altra devoció, que de jove en tot això no hi pensaves"*

Una caminada amb valors

En els darrers 75 anys, la societat ribetana ha canviat profundament des d'un punt de vista ideològic. Des dels anys 40 del segle XX als anys 20 del XXI ni el poble ni el país són els mateixos. Els valors del catalanisme i la devoció a la Moreneta han estat, segurament, un baix continu d'aquesta romeria, però hi ha hagut una transformació de fons evident. Avui dia ja no es passa el rosari ni tenen tanta importància els elements devocionals, tot i que el motiu continua sent, encara, l'assistència a la Vetlla de Santa Maria. D'altra banda, el catalanisme incipient dels 40, amb la Creu de Sant Jordi a la motxilla, ja no és el dels nostres dies, si bé hi continua ben present tot i els canvis propiciats per la transició o el cataclisme nacional dels darrers deu anys. Nous valors com l'ecologisme o el sentit d'acollida i diversitat també han trobat lloc, progressivament, a l'Anada a Montserrat a peu.

Mercè Cuadras: *"El tema de devoció s'ha anat "lilimant". Ara per molts és un tema de sortir, un tema social"*

Jaume Coll: *"Montserrat és la nostra patrona. Hi anàvem per ser la patrona i perquè era un símbol de catalanitat... Era una mica de tot, pelegrinatge, caminar, convivència..."*

Joan Puig: *"Jo hi vaig perquè ho sento molt. Si no puc anar a adorar estic llest"*

Isidre Pagès: *"Tots portàvem la creu de St. Jordi cosida a la motxilla, com a símbol de catalanitat"*

Xavier Milà: *"Més que un sentiment de catalanitat i de devoció hi afegiria un altre component: també, era com un símbol de Ribes... Amb el temps les motivacions han anat canviant. Primer molt religiós, canviant poc a poc a tenir més pes el fet de la catalanitat."*

Josep Garriga: *"Hi havia molts motius: el simple fet d'una excursió, Montserrat es un símbol icònic... Sempre ho ha sigut un símbol de catalanitat"*

Joan Giralt: *"Montserrat va aglutinar, d'una manera, el fet d'agermanar el poble de Catalunya amb les diferents idees després de la Guerra Civil"*

Cèlia Juncosa: *"Es la nostra empremta, dels catalans"*

Josep Albà: *"El context ha canviat molt. Abans la catalanitat tenia més pes que ara... També hi ha un aspecte de tradició"*

Xavier Coll "Peco Xic": *"La gent gran ha viscut la catalanitat més que nosaltres... abans no es podia parlar català (referint-se a els actes públics o polítics)"*

Celebració dels 50 anys de l'entronització.
Any 1997 (Autora: M.Garcia)

Els camins. Les condicions. L'organització.

Amb més o menys canvis, el camí que se segueix per anar a Montserrat s'assembla força al dels anys 40, seguint gairebé una línia recta des de Ribes fins a Montserrat. Els canvis urbanístics, l'obertura de carreteres i autopistes, les circumstàncies meteorològiques han propiciat petites variacions i modificacions en la ruta.

El tram de Ribes a Sant Pau d'Ordal no ha sofert gaires canvis: Ribes, carretera d'Olivella i fondo dels Pelagons. Aquí s'acabava la pista i se seguia per la riera, fins que la zona es va cremar i es va fer una pista forestal. A Can Ràfols dels Caus abans es passava pel voral d'una vinya i es seguia amunt, mentre que ara es fa per pista. Després s'arriba a Cantallops, on els primer anys s'esmorzava perquè hi vivien uns familiars de Ribes. D'aquí cap can Maçana i Sant Pau d'Ordal, on en l'actualitat s'esmorza gràcies a l'oferiment de la família Tous-Font.

Després de Sant Pau d'Ordal es passa per Can Rossell, les Caves Llopart, la carretera dels Casots, que es deixa per saltar entre marges per estalviar els tombs de la carretera fins arribar a Sant Sadurní, on es dina. Els primers anys els mateixos caminants feien el dinar, però posteriorment es va a un restaurant, Cal Xic Maxina i la Fonda Neus.

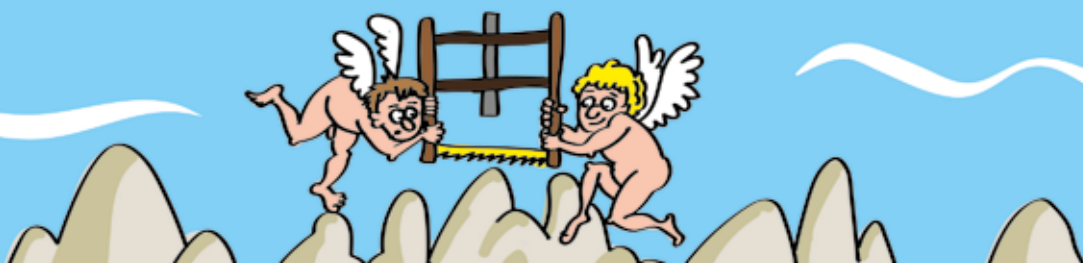

De lluny hem vist la muntanya... Poc a poc ens hi atansem.
(Autor: J.Juliachs)

La sortida de Sant Sadurní es feia per la carretera del Portell, fent alguna drecera travessant alguns camps, però amb els pas dels anys, aquella carretera es va convertir en un perill a causa del trànsit. Això va fer que es busqués l'actual alternativa, que passa per les Caves Codorniu, Can Catasus i la urbanització de Can Rossell, estalviant-se així un bon tram de carretera. Les urbanitzacions han estat un dels principals motius de canvi de camí en aquest tram. Després es passa per les Caves Raventós Rossell, la urbanització El Maset i Masquefa, on es dorm. Aquí és on s'han produït més canvis degut als problemes logístics d'encabir tanta gent. Primer es dormia en una fonda / casa de pagès (gestionada per unes dones), posteriorment a l'Hotel Montserrat. A la rectoria i al teatre, s'hi va dormir algun any que l'Hotel estava d'obres, així com a casa d'uns familiars ribetans, quan l'hotel va quedar petit. Posteriorment es va anar a Can Parellada, que després va tancar, i actualment es dorm al pavelló.

L'últim tram fins a Montserrat també ha sofert modificacions pels canvis urbanístics. Els primers anys es passava pel cementiri i Can Mata. Però un any va ploure molt la nit anterior i el camí es va enfangar de tal manera que quasi era impossible fer-hi qualsevol pas. Es va haver de buscar l'alternativa de Can Parellada i el GR-5, per on es passa actualment. Després es creua la carretera de Piera a Esparreguera, es baixa a la riera de Pierola i s'enfila cap a Can Fosalba. Abans es passava per Can Tiparro, on fins i tots els primer anys s'hi dormia, però un any es va tancar

La Moreneta: un sentiment, una devoció
(Autora: Assumpció Miret)

tota la finca i es va haver de buscar l'alternativa i pujar pel conegut Matamatxos, una pujada amb un pendent molt exagerat, per on es passa actualment. Després s'arriba a Collbató, al peu de la muntanya. Una esllavissada va obligar a substituir l'ascensió final al Monestir que primer es feia per la Santa Cova, a fer-ho pel camí del Llençol i Sant Miquel que es fa en l'actualitat.

Cal constatar, doncs, que els canvis més importants en aquests 75 anys són les condicions, és a dir, l'organització per a les menjades, la logística per garantir un bon descans, les mesures higièniques, el control del temps.

Al darrere de l'Anada a Montserrat hi ha hagut persones que han dedicat hores, es-

forços i paciència a fer que l'experiència fos positiva i agradable per a tothom. Tot un llistat de persones que s'hi han implicat des dels seus inicis, amb els corresponents canvis generacionals, les pèrdues sobtades, les noves incorporacions, però que tots ells han contribuït a formar uns bons equips de treball per mirar de continuar amb aquesta tradició.

Llistat d'organitzadors:

1946 - 1967	Jaume Gómez, Ramon Falcó, Ramon Ferret de "Can Gallinera" i en Alexandre Vendrell "Jandro de Can Pere"
1968 - 1972	Josep Maria Cuadras "Nano", Joan Pascual Olivella "Peli", Carles Andreu "Patufa", Xavier Garriga. En Jaume Gómez encara hi col·laborava
1973 - 1990	Josep Maria Cuadras "Nano", Joan Giral, Josep Pascual "Pepeta" (1974), Josep Anton Giral i Mercè Miret (1980), Joaquín Carcelén (1982)
1990 - 2018	Josep Maria Cuadras "Nano", Joan Giral, Josep Pascual "Pepeta", Mercè Miret, Josep Moya, Joaquín Carcelén (†2005), Josep Anton Giral (†2018)
2019 - Actualitat	Josep Maria Cuadras "Nano", Joan Giral, Josep Pascual "Pepeta", Mercè Miret, Josep Moya, Jordi Coll, Xavier Coll

Montserrat

Ribes - Montserrat

Distancia: 59,6 Km

Desnivell: +1.753m / -1.109m

Collbató

1r tram:

Ribes - St. Pau d'Ordal

Distancia: 20,1 Km

Desnivell: +339m / -141m

2n tram:

St. Pau d'Ordal - Masquefa

Distancia: 20,1 Km

Desnivell: +564m / -554m

3r tram:

Masquefa - Montserrat

Distancia: 19,7 Km

Desnivell: +850m / -414m

Variants:

Entitat GER

Bike Run Ribes

Masquefa

Sant Sadurni
d'Anoia

Sant Pau
d'Ordal

Sant Pere
de Ribes

Ribes - Montserrat

Stella splendens in monte. Diversió, emocions i festa

"Estel de la muntanya serrada, resplendent com el sol, escolta el teu poble, gent de tota mena que et puja a veure amb alegria". Ho diu el *Llibre vermell* de Montserrat i ho han cantat des de l'edat mitjana des dels escolans a la Dharma, que n'ha fet un himne simfònic, *Stella splendens*. Cantar, ballar i riure, gatzara i emocions, han estat un component bàsic de l'Anada a Montserrat peu des de Ribes. Les maneres de fer-ho han anat canviant, però el component festiu i emocional no ha faltat mai en aquesta peregrinació i la tensió entre l'esperit festiu dels més joves i l'actitud més reposada dels grans ha estat un dels grans motors de conflicte i transformació. Com la vida mateixa.

Al llarg del camí es viuen moments emotius i divertits, que fan que tota l'Anada sigui una experiència positiva i agradable com ho indiquen els diferents testimonis:

Albert Bernadàs: "La sortida (a **Ribes**), trobar-te a les 4 de la matinada a tots i la il·lusió de poder-hi anar"

Teo Rodriguez: "El moment més emotiu es quan veig per primera vegada el perfil de Montserrat (**Cantallops**)"

Albert Bernadàs: "L'esmorzar (**St. Pau d'Ordal**), entrant en un celler... que l'amo del celler et faci passar... Donen un valor afegit"

Enric Lopez: "Quan parem a St. Pau d'Ordal a Can Tous, quant parem a **St. Sadurn d'Anoia** a la plaça a fer el vermut i després el dinar..."

Xavier Coll "Peco Xic": "Quan es fan els aniversaris a **Masquefa**... és un dels grans moments... és una fita molt xula i ho recordo com a molt "guai"

Jaume Coll: "A **Masquefa** (Hotel Montserrat), passadissos amunt i avall, sempre hi havia algú fent alguna animalada"

Cèlia Juncosa: "Era tot una aventura a Can Parellada (**Masquefa**): dutxa, trobar un llit per dormir, anar al bar. El sopar era molt especial, sobretot amb les celebracions"

Xavier Milà: "Tinc una imatge molt agradable, era quan fèiem la parada de **Can Tiparro**... era un moment en què començava a sortir el sol..."

Jaume Sivill: "Quan comences a **Collbató** a pujar la muntanya, Sant Miquel, la baixada fins a Montserrat i el so de les campanes"

Joan Giralt: "Cada vegada que t'hi vas acostant... fins arribar a **St. Miquel**"

Joan Bullich: "Quan baixes de **Sant Miquel** i sents les campanes"

Maria Guillaumes: "Arribar a **Montserrat** i fer un petó a la Moreneta"

Jaume Coll: "Quan érem joves... fèiem juerga a **Montserrat** amb els de Cervera: entrant per les finestres, aixecant llits, etc."

Neus Garcia: "Arribar a les **cel·les** i Déu-ni-do: corredisses amunt i avall, portes obrin i tancant..."

Josep Pascual "Pepeta" / Josep Garriga: "Jo vaig veure volar un tricorni de la Guardia Civil / "Tirant bosses d'aigua des de les **cel·les**"

Jaume Juliachs: "Les baralles de coixins amb els de Cervera"

Maria Guillaumes: "La juerga amb els de Cervera a la plaça"

Jaume Coll / Montse Casas: "A **Montserr**at fèiem castells" / Al vespre sortint de la **vetlla**, jugàvem i fèiem de tot"

Anna Mestre: "La festa després de la **vetlla**, que es formava un caliu amb tot el jovent que pujava d'arreu de Catalunya"

Pere Coll / Xavier Coll "Peco Xic": "La festa la nit de la **vetlla** a les cel·les... / "Menys aigua hi havia de tot"

Lluís Coll: "La festa que es feia el **dia de la Mare de Déu** després de dinar, fent jocs de l'esplai"

Montse Juliachs: "Els jocs que es feien a la plaça el dia de marxa: arrancar cebes, etc."

Maria Marcer / Josep Pascual "Pepe": "Em va emocionar molt la vegada que va venir la noia cega"

Joan Milà: "No destacaria massa res en concret, sinó la globalitat de tot el recorregut. Moments de caminar, moments de "juerga", moment de riure, moments de beure i menjar, moments de patir al caminar, moments d'explicació d'anècdotes.

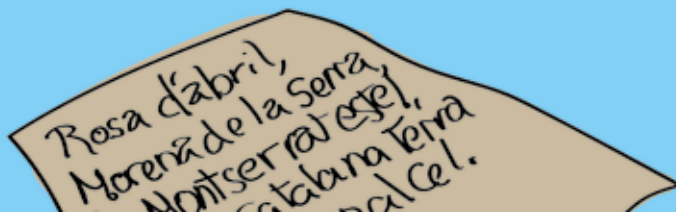
Passant estones divertides fent castells. 1995
(Autor: Manel Font)

L'anècdota més sonada que recorden molts dels veterants, és l'any d'"El Fugitivo", nom que venia d'una sèrie de televisió d'aquella època (1963 - 1967).

Jaume Coll: "Venia mossèn Miquel amb sotana... Hi va haver "follon" a l'hora d'anar a dormir i en Jaume Gómez es va enfadar, i va marxar. Després va tornar, i de camí vam perdre en Jaume. A can Tiparro va aparèixer. Va donar unes indicacions que no es van aconseguir i en arribar a Montserrat va anul·lar les cel·les, que es van haver de tornar a demanar

Carles Miret: En Jaume era molt bona persona. El jovent gaudia i ell va marxar. Llavors els que van quedar, van dir "què fem? Va, marxem" (Ramon i Alejandro de Can Gallinera). Per la zona de Can Mata vam veure un llum, era ell. Ens vam trobar, ningú va dir res i vam continuar

Josep Mª Cuadras "Nanu": En Jaume Gómez es va enrabiar perquè feien soroll. L'endemà ja no era a Masquefa, havia marxat abans. Entre jo i algun altre vam mirar d'anar seguint el camí i quan van arribar a Can Tiparro van veure un llum al darrere. Era en Jaume Gómez que s'havia perdut. Va ser l'any d'"El Fugitivo"

Del ble que tremola en la nit a l'esclat de flors de la primavera

Diu la llegenda que la marededéu és negra perquè els ciris la van ennegrir. Els ciris són una ofrena i es van consumint. L'anada a Montserrat a peu, després de 75 anys, és un ofrena que es va consumint, també. Si havia tingut una flama vigorosa i resplendent, ara és un ble que tremola. El nombre de participants s'ha anat reduint des dels anys 80, quan es va superar el centenar, i no hi ha gaire jovent. L'absència de jovent és el factor que defineix més l'actual anada a Montserrat. Per als joves, anar a Montserrat era una oportunitat. Anar a Montserrat, abans, era una sortida de 3 dies fora de casa i lluny dels pares. Hi havia un component de llibertat, que ara el jovent no necessita, perquè ja el té.

Lourdes Cuadras: *"El problema d'ara és que potser hi falta jovent"*

Neni Cuadras: *"El jovent d'avui en dia fa moltes coses, i abans "només" hi havia el fet d'anar a Montserrat a peu. Per tant si volies sortir, t'hi agafaves"*

Trini Artigas: *"Ja està tip de tot (el jovent), han anat de colònies, ja no tenen les ganes..."*

Tere Pascual: *"Tampoc poden. Amb totes les obligacions estudiantils..."*

No s'han fet per apagar-los, els blens que tremolen sinó per deixar-los consumir. La seva flama ha anat encenent molts altres ciris i les anades a Montserrat des de Ribes s'han multiplicat. El sentit ha canviat, però en les seves múltiples formes i manifestacions, l'anada és més viva que mai, com les flors en primavera que trobem pel camí.

Principals grups de Ribes que actualment van a Montserrat

Hi ha el Grup d'Anades a Montserrat a peu, continuador de les anades d'en Jaume Gómez al qual ha estat dedicada aquesta separata, que sempre hi va en romeria els dies 25, 26 i 27 d'abril coincidint amb la festa de la Mare de Déu de Montserrat, fent-ho en dues tirades, dormint a Masquefa i seguint el camí originari d'en Jaume, excepte el tram de Masquefa a la riera de Pierola. Arriben a Montserrat el 26 d'abril per poder assistir a la vetlla, i es queden a dormir a les cel·les de l'Abat Oliva. Acostumen a ser al voltant d'uns 40 caminants, tot i que quan s'escau en cap de setmana, aques-

Grup d'anades a Montserrat. 2023 (Autor: C.Miret)

ta xifra es duplica. L'any amb més participació va ser el 1986 que van arribar a ser 107 participants. També els anys de celebració del 50è aniversari (1996 i 1997) varen tenir molta participació, arribant quasi a ser un centenar de persones. Des de l'any 1968 es reparteix entre els caminants un penjoll commemoratiu, els primers anys era un cordill amb faves (tantes com anys hi havies anat), i posteriorment un penjoll diferent cada any, dissenyat entre d'altres per Anton Garcia, Baldomero Juliachs, Neus Garcia, Josep M. Cuadras o Joan Milà.

Un altre grup destacat és el de l'entitat GER, que sempre hi van durant el mes de maig, però que aquests darrers anys ho han avançat al mes d'abril per la forta calor que fa al maig. Iniciaren aquestes caminades a finals de la dècada de 1970, seguint les petjades d'en Jaume Juncosa, en Josep Rosell, de ca l'Almirall i l'Antònia Pujol, que coneixien el camí d'haver-hi anat amb el grup d'en Jaume Gómez. A començaments de la dècada de 1990 deixaren de fer-les, per tornar-hi el 2012 sota el lideratge de la Montserrat Marcer, en Toni Domingo i en Xavier Milà. Fan el mateix camí fins a Sant Pau d'Ordal, tot i que surten de Can Suriol, estalviant-se la carretera d'Olivella. A Sant Sadurní d'Anoia, on esmorzen, hi arriben pel NW. També fan "El Portell" per arribar a Masquefa, on dinen, i després segueixen el camí vell fins a la riera de Pierola, passant pel cementiri i Can Mata. Arriben a Collbató, on passen la nit, amb la comoditat de dormir en un hotel i només els resta, l'endemà, fer la pujada a la muntanya per arribar a Montserrat. Solen ser una vintena de caminants.

Grup GER. 2023 (Autor: X.Milà)

Grup Run Bikes Ribes. 2019
(Autor: J.Lopez)

Així mateix és destacable el grup Bike Run Ribes d'en Joan López i l'Àngel Martínez, que hi van el 1r o 2n dissabte de maig des de l'any 2010, i que alguns anys abans hi havien anat amb el grup d'en Manel Gómez (Jopil) i també amb el grup d'en Sidro Guillaumes (que organitzava les sortides amb els treballadors de Plast-Color). Acostumen a ser una vintena de caminants, amb en Joan Torrens com a guia del camí i fent-ho d'una tirada. També fan un camí diferent en el primer tram, no van per la ctra. d'Olivella sinó per la

pista paral·lela, i en el tram de St. Sadurní a Masquefa, passen per Sant Llorenç d'Hortons, fins a la Beguda Alta i Can Parellada. Arriben a Montserrat pel mateix camí que la resta.

Hi ha també diversos grups d'amics que s'ajunten per pujar-hi, la majoria per fer-ho d'una tirada entre 12/14 hores, sortint a la tarda i arribant a Montserrat al matí. Alguns saben el camí perquè algú altre, que ja hi ha anat amb alguns dels grups, els l'ha ensenyat; altres que s'atreveixen a anar-hi sense saber el camí, i simplement busquen el track a Internet.

Entrevistes realitzades amb motiu del 75è aniversari i vídeos de l'Anna Mestre (1982 - 1991)

Entrevista "Família Cuadras". 26/03/2022 - (Carme Cuadras, Neus Cuadras, Montserrat Cuadras, Jaume Sivill, Ricard Cuadras, Loides Cuadras, Joan Carbonell, Lourdes Cuadras, Mercé Cuadras, Josep Garcia, Josep Mª Cuadras)

Entrevista "Colla". 01/04/2022 - (Josep Gomez, Lluís Vidal, Angels Camps, Roser Font, Montserrat Casas, Merce Juliachs, Jaume Coll, Mercè Miret, Marcell Rios)

Entrevista "Grans 1". 02/04/2022 - (Sebastià Rigual, Joan Puig, Maria Artigas, Trini Artigas, Carlos Miret, Neus Miret, Pepe Huete)

Entrevista "Grans 2". 02/04/2022 - (Ramon Mitjans, Isabel Font, Roser Torrens, Josep Mª Petrus, Maria Planas, Isidre Pages, Lluís Coll, Maria Guillaumes)

Entrevista "Família Milà-Juliachs". 03/04/2022 - (Josep Juliachs, Manel Milà, Tere Pascual, Xavi Milà, Joan Milà, Mari Nieblas, Jordi Juliachs, Nuria Mestre)

Entrevista "Grup Pepe 1". 09/04/2022 - (Josep Pascual, Mercé Vivo, Maria Marcer, Montse Jacas, Teo Rodríguez, Neus Garcia, Josep Garriga, Joan Jacas)

Entrevista "Grup Pepe 2". 16/04/2022 - (Mercé Camps, Joan Giralt, Joan Bullich, Pilar Milà, Pere Nicolau, Pere Pascual, Jaume Juliachs, Fina Jacas, Josep Lluís Bartra)

Entrevista "Jovent 1". 16/04/2022 - (Amalia Huete, Anna Mestre, Montse Juliachs, Cèlia Juncosa, Marti Oller, José Luís González, Albert Bernades, Josep Moya)

Entrevista "Varis". 30/04/2022 - (Josep Albà, Enric Lopez, Mercè Marcer, Josep Carrion, Montserrat Apellanis, Isidre Guillaumes, Joan Gomez)

Entrevista "Joves". 30/04/2022 - (Carles Cuadras, Jordi Coll, Xavier Coll, Pere Coll, Josep Ferret, Xavi Barrado, Ivet Coll)

Entrevista "Organització". 30/04/2022 - (Joan Giralt, Josep Mª Cuadras, Josep Pascual, Mercè Miret, Josep Moya)

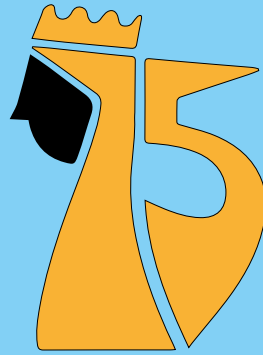

Enllaç al canal de Youtube per accedir al contingut dels vídeos:

<https://www.youtube.com/@RibesMontserratapeu>

**Ajuntament
Sant Pere de Ribes**

1947-2022
RIBES A MONTSERRAT A PEU

Bibliografia

- Cuadras Álvarez, C.; Cuadras Pagès, J.M. "Topoguia del camí de Sant Pere de Ribes a Montserrat a peu". Ribes, 1996. Comissió Organitzadora de l'Anada a Montserrat a peu
- Ferret Soler, R., Gómez Puig, J. (autors) i Ferret Baig, A., Milà Vidal, M. (editors). "Camí de Montserrat". Ribes, 1996. Comissió Organitzadora de l'Anada a Montserrat a peu
- Gómez Puig, J. "Alè. Portaveu mensual de FAE". Octubre de 1946. Els inicis i orígens de tot. -Anada de Ribes a Montserrat a peu
- Viquipèdia. Comissió Abat Oliba
- Gómez Puig, J. "Alè. Portaveu mensual de FAE". Març de 1947. Comissió Local Abat Oliva
- Viquipèdia. Festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat de 1947
- Gómez Puig, J. "Alè. Portaveu mensual de FAE. Abril de 1947". Festes de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat
- Garí i Siu-mell, Josep Antoni. Descripción e historia de la villa de Villanueva y Geltrú desde su fundación hasta nuestros días. Vilanova i la Geltrú, El Cep i la Nansa, 1997

Crèdits

Autors de la separata: Pere Coll Milà, Jordi Coll Pascual, Anton Ferret Baig, Amalia Huete Aybar, Ana Mestre Bertran.

Disseny de la separata: Manel Font i Milà

Fotografies: Coll Pascual, J.; Coll Pascual, X.; Ferret Soler, R. (†), Garcia Juliachs, M.; Juliachs Coll, J.; Gómez Puig, J. (†); Huete Aybar, A.; Lopez, J.; Milà Font, M.; Milà Vidal, X.; Milà Vidal, J.; Miret Cuadras, C.; Pascual Mestre, J.; Fons del Grup d'anades a Montserrat a peu; Wikimedia Commons

Vídeos: Esteve Roig (imatge, so i muntatge)

Agraïments: Arxiu Municipal Sant Pere de Ribes; Domingo, A.; López Barragán, J.; Milà Vidal, X.; Marcer Jacas, M.; Moya Ibañez, J.; Abadia de Montserrat; Grup d'anades a Montserrat a peu.